3. Руденко М. «Глобалізація і Україна» / М. Руденко // Зеркало тижня. – № 26 (401) 13-19 липня 2002 р.
4. Василенко В.М. Оцінка впливу глобалізації на економічне зростання країни / В.М. Василенко //Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2004. – № 69. – С. 35–42.
5. Бжезинський З. Україна в геостратегічному контексті / З. Бжезинський // Пер. з англ. – К. : Видав. Киево-Могилянська академія, 2006. – 102 с.
6. Гальчинський А. Україна на перехресті геополітичних інтересів / А. Гальчинський. – К. : Знання України, 2002. – 180 с.
7. Заграва Е. Глобалізація і нації. / Е. Заграва. – К. : «Фенікс», 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dialogs.org.ua/dialog.php?id=10&op_id=290#290.
8. Клочко В.О. Глобалізація та її вплив на країни з перехідною економікою / В.О. Клочко // Економіка України, 2001. – № 10. – С. 51–58.
9. Бутко М. Передумови трансформації та механізми регулювання регіональних економік / М. Бутко // Економіка і право. – 2003. – № 5. – С. 10–18.
10. Андресюк Б. Надежно ли международное положение Украины? / Б. Андресюк // Зеркало недели. – 2000. – 17 июня. – С. 4.
11. Варналій З. Регіональний розвиток України: проблеми та пріоритети / З. Варналій // Економіст – 2005. – № 6. – С. 24–26.

УДК 338.5.65

Руда І.І.
аспірант кафедри економіки підприємств
Львівського національного університету імені Івана Франка,
викладач кафедри економіки та економічної безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ МВС України

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СФЕРИ РИТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Стаття присвячена оцінці фінансового стану сфери ритуальних послуг України. Побудовано багатофакторну кореляційно-регресійну модель впливу соціально-економічних факторів на фінансові показники діяльності підприємств. За отриманими результатами дано ґрунтовні висновки, за допомогою яких оцінена ефективність державного управління та регулювання даної сфери.
Ключові слова: ритуальна сфера, фінансові результати, економетрична модель, аналіз, множинна регресія, кореляція.

Руда И.И. ОЦЕНКА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ СФЕРЫ РИТУАЛЬНЫХ УСЛУГ УКРАИНЫ
Статья посвящена оценке финансового состояния сферы ритуальных услуг Украины. Построена многофакторная корреляционно-регрессионная модель влияния социально-экономических факторов на финансовые показатели деятельности предприятий. По полученным результатам даны исчерпывающие выводы, с помощью которых оценена эффективность государственного управления и регулирования данной сферы.
Ключевые слова: ритуальная сфера, финансовые результаты, эконометрическая модель, анализ, множественная регрессия, корреляция.

Ruda I.I. EVALUATION OF FINANCIAL CONDITION OF SERVICES RITUAL OF UKRAINE
Article evaluates the financial condition of the scope of funeral services in Ukraine. Built multifactor correlation-regression model of the influence of socio-economic factors on the financial performance of companies. According to the results given exhaustive conclusions with which evaluated the effectiveness of public administration and regulation of this sector.
Keywords: ritual sphere, financial results, an econometric model analysis, multiple regression, correlation.

Постановка проблеми. Підприємства, фірми, організації, що надають ритуальні послуги, як і будь-яка комерційна організація в умовах ринку, ставлять за мету отримання прибутку від своєї діяльності. Адже для будь-якого підприємства отримання фінансового результату означає визнання суспільством (ринком) результатів його діяльності. Тоді кінцевим фінансовим результатом для підприємства буде виступати сальдо результату від реалізації і витрат, які несе підприємство для його отримання [1].

Визначення економічного змісту фінансового результату діяльності підприємств сфери ритуальних послуг, вивчення їх видів, розкриття завдань аналізу і формування методики проведення аналізу займають одне з центральних місць у комплексному економічному аналізі господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічною основою аналізу фінансових результатів діяльності господарюючих суб'єктів є цільовий підхід, тобто чітке визначення і формування цілей аналізу, їх ранжування та впорядкування, а також визначення завдань аналізу [1].

Провідні економісти в галузі економічного аналізу та фінансового менеджменту значну увагу приділяють вивченню фінансових результатів господарської діяльності підприємства. Проте їхні підходи до визначення економічного змісту даного поняття ґрунтуються на різних аспектах і з різним ступенем деталізації.

Існують також відмінності в підходах до складу та послідовності аналітичних процедур, що проводяться при аналізі фінансових результатів діяльності підприємства, але всі вони спрямовані на пошук резервів збільшення прибутку і рентабельності в сфері бізнесу.

Так, у своїх працях А.Д. Шеремет пропонує проводити аналіз прибутку і рентабельності продукції в наступній послідовності [2, с. 206-217, 223-226]:

1. Формується ряд абсолютних та відносних показників, в яких виявляються фінансові результати організації.

2. Поглиблений аналіз здійснюється шляхом дослідження впливу на величину прибутку і рентабельність продажів різних факторів, які поділяються на групу зовнішніх і групу внутрішніх факторів.

3. Аналізується вплив інфляції на фінансові результати від продажу продукції та наданих послуг.

5. Вивчається якість прибутку у вигляді узагаль-

неної характеристики структури джерел формування прибутку.

6. Проводиться аналіз рентабельності активів підприємства.

7. Здійснюється маржинальний аналіз прибутку.

О.В. Єфімова, розглядаючи методологічні питання аналізу фінансових результатів і ефективності діяльності організації, зазначає [3, с. 341-396], що «з метою виявлення умов і можливостей для отримання організацією прибутку проводиться аналіз фінансових результатів, в ході якого повинні бути отримані відповіді на наступні питання:

– наскільки стабільні прибутки отримано та витрати;

– які елементи звіту про прибутки і збитки можуть бути використані для прогнозування фінансових результатів;

– наскільки продуктивні здійснювані витрати;

– яка ефективність вкладення капіталу в дане підприємство;

– наскільки ефективно управління підприємством» [3, с. 341].

Постановка завдання. Підприємства сфери ритуальних послуг як економічні системи, як правило, є сукупністю великої кількості об'єктів, процесів, явищ, які взаємодіють між собою та знаходяться в певних причинно-наслідкових відношеннях. Оскільки розвиток цих елементів довгий час перебував під впливом тотального контролю державних органів влади, то, розпочавши процес переходу сфери ритуальних послуг на ринкові умови, необхідно враховувати вплив соціально-економічних факторів на результати діяльності організацій.

Фінансові результати (сальдо) як економічна змінна здебільшого залежить не від одного, а від багатьох факторів. Спільний вплив декількох факторів на узагальнені фінансові результати, які виступають у ролі однієї результуючої змінної, можна досліджувати за допомогою багатофакторних економетричних моделей. До таких моделей відносяться моделі множинного кореляційно-регресійного аналізу, дисперсійного аналізу, компонентного аналізу, дискримінантного аналізу, кластерного аналізу тощо [4].

Виклад основного матеріалу дослідження. У разі використання багатофакторних економетричних моделей, побудованих не на функціональних, а на ймовірнісних зв'язках між факторними та результативним показником, розробляються стохастичні прогнози з використанням регресійних залежностей, які мають вигляд [4, с. 153]:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \ldots + \beta_n x_n + \varepsilon, \qquad (1)$$

де y – результуюча змінна; $x_1, x_2, \ldots, x_n$ – факторні ознаки; $\beta_0, \beta_1, \ldots, \beta_n$ – істинні параметри моделі, зокрема β_0 – вільний член рівняння регресії, $\beta_1, \ldots, \beta_n$ – коефіцієнти множинної регресії; ε – неспостережувана випадкова величина; n – кількість факторів.

Для дослідження впливу декількох факторів на одну результуючу змінну, розглянемо множинну лінійну кореляційно-регресійну модель виду (1). Слід зазначити, що узагальнена множинна лінійна кореляційно-регресійна модель – це модель, яка описує кореляційну залежність результуючої змінної у від факторних ознак $x_1, x_2, \ldots, x_n$ для всієї генеральної сукупності, на основі якої оцінюють параметри моделі [4].

Невідомі параметри $\beta_0, \beta_1, \ldots, \beta_n$ узагальненої моделі (1) будуть вважатися постійними. Випадкова величина змінюється в кожному спостереженні, і ми можемо тільки робити припущення стосовно її поведінки. Таким чином, якщо маємо сукупність спостережень за результуючою змінною у та факторними ознаками $x_1, x_2, \ldots, x_n$, то на основі даних цих спостережень можна побудувати вибіркову множинну лінійну кореляційно-регресійну модель:

$$\tilde{y} = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + \ldots + b_n x_n, \qquad (2)$$

де $\tilde{y}$ – теоретичне значення результуючої змінної y; $b_0, b_1, \ldots, b_n$ – оцінки невідомих параметрів $\beta_0, \beta_1, \ldots, \beta_n$.

Побудову множинної лінійної кореляційно-регресійної моделі (2) буде здійснено методом найменших квадратів.

Алгоритм здійснення процесу економетричного моделювання впливу факторів соціально-економічного розвитку України на фінансову діяльність (сальдо) організацій сфери ритуальних послуг можна розбити на шість етапів.

На першому етапі в якості об'єкта дослідження буде виступати національний ринок ритуальних послуг. Вважаємо, що використання економіко-математичних методів дослідження для оцінки впливу соціально-економічного становища держави на темпи розвитку фінансових результатів діяльності організацій сфери ритуальних послуг має важливе значення для визначення основних напрямків розбудови даного сектора економіки України.

На другому етапі відбувається визначення основних факторів моделі, що мають вагоме значення при характеристиці об'єкта дослідження. В якості основних факторів соціально-економічного становища, що, на нашу думку, в найбільшій мірі характеризують функціонування організацій сфери ритуальних послуг, є такі показники як: чисельність населення, капітальні інвестиції, обсяги реалізованих послуг за видом економічної діяльності «Організування поховань і надання суміжних послуг» (код 96.03 за КВЕД-2010) та середньомісячна заробітна плата.

На третьому етапі процесу моделювання діяльності об'єкту дослідження, на основі емпіричних даних за допомогою відповідних економіко-математичних методів дослідження (або відповідного програмного забезпечення) визначаються параметри моделі [5]. Відповідно до обраних чинників, рівняння нашої моделі набуде наступного вигляду:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_3 x_3 + \beta_4 x_4 + \varepsilon, \qquad (3)$$

де y – фінансові результати діяльності організацій сфери ритуальних послуг; x_1 – чисельність населення; x_2 – капітальні інвестиції; x_3 – обсяги реалізованих послуг за видом економічної діяльності, «Організування поховань і надання суміжних послуг» (код 96.03 за КВЕД-2010); x_4 – середньомісячна заробітна плата; ε – випадкова компонента.

Вихідними даними запропонованої моделі виступає інформація (див. табл. 1), що отримана від державної служби статистики України [6].

Система нормальних рівнянь для знаходження невідомих параметрів кореляційно-регресійної моделі на основі заданої вибіркової сукупності матиме вигляд:

$$\begin{cases} 24b_0 + 41998{,}5b_1 + 255841{,}6b_2 + 305984{,}2b_3 + 65791b_4 = 1470{,}2; \\ 41998{,}5b_0 + 92571556{,}2b_1 + 639211748{,}4b_2 + 742412517{,}9b_3 + 121891522{,}9b_4 = 6382824{,}3; \\ 255841{,}6b_0 + 639211748{,}4b_1 + 6989631768{,}6b_2 + 6192354194b_3 + 849937144{,}8b_4 = 104160886{,}4; \\ 305984{,}2b_0 + 742412517{,}9b_1 + 6192354194b_2 + 7327081006{,}6b_3 + 946359519b_4 = 113732536{,}9; \\ 65791b_0 + 121891522{,}9b_1 + 849937144{,}8b_2 + 946359519b_3 + 186544517b_4 = 6642679{,}1. \end{cases}$$

Ця система містить п'ять лінійних рівнянь та п'ять невідомих параметрів. Розв'язавши систему за допомогою методу оберненої матриці, або ж використавши пакет аналізу даних програми Microsoft

Таблиця 1

Вихідні дані для побудови економетричної моделі впливу соціально-економічних показників на фінансові результати діяльності організацій сфери ритуальних послуг в Україні за 2012 рік

		Фінансовий результат (сальдо), тис.грн.	Чисельність населення на 1 січня 2013 року, тис. осіб.	Капітальні інвестиції, млн.грн.	Обсяги реалізованих послуг за видом економічної діяльності, тис. грн.	Середньо-місячна заробітна плата, грн.
		y	x_1	x_2	x_3	x_4
1	АР Крим	247,1	1965,2	17576,8	15219,2	2654
2	Вінницька	60,9	1627,0	4901	5574,1	2432
3	Волинська	-83,2	1040,0	3180,2	4041,4	2339
4	Дніпропетровська	333,8	3307,8	20456,2	24749,5	3138
5	Донецька	769,9	4375,4	30068,8	48486	3495
6	Житомирська	-29,7	1268,9	2539,2	7904,9	2369
7	Закарпатська	...*	1254,4	2518,8	...*	2351
8	Запорізька	900,6	1785,2	6261,7	16788,2	2927
9	Івано-Франківська	-206,3	1381,8	4976,6	5616,8	2540
10	Київська	-307,4	1722,1	19375,8	2044,1	3157
11	Кіровоградська	-59,9	995,2	4376,7	5775,8	2428
12	Луганська	-1637,8	2256,5	7839,4	9029,4	3090
13	Львівська	220,7	2540,7	9992,5	7154,6	2578
14	Миколаївська	-288,8	1173,5	4166,4	5176,7	2822
15	Одеська	311,7	2395,2	13230,3	23202,7	2700
16	Полтавська	-45,5	1467,8	10190,5	12513,3	2850
17	Рівненська	...*	1156,9	2671,6	...*	2575
18	Сумська	...*	1143,2	2695,7	...*	2503
19	Тернопільська	-29,5	1077,3	3159,9	3791,5	2185
20	Харківська	67,2	2744,4	13516,1	26080,5	2752
21	Херсонська	-745,8	1078,2	2287,9	2686,8	2268
22	Хмельницька	29,5	1314,0	3282,6	2487,9	2425
23	Черкаська	28,8	1268,9	3373,4	6079,4	2508
24	Чернівецька	33,8	907,2	2131,2	2719,2	2329
25	Чернігівська	468,1	1077,8	2470,2	15365,7	2308
26	місто Київ	1219,5	2845,0	64552	40843,8	4607
27	м. Севастополь	212,5	383,4	1936,2	12652,7	2890

** Інформація конфіденційна відповідно до Закону України «Про державну статистику»*

Excel, отримаємо такі оцінки b_0, b_1, b_2, b_3, b_4 параметрів $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4$:

$b_0 = 1620{,}710;\ b_1 = -0{,}329;\ b_2 = 0{,}029;\ b_3 = 0{,}044;\ b_4 = -0{,}676.$

Вибіркова чотирифакторна лінійна кореляційно-регресійна модель, яка описує залежність фінансового результату діяльності організацій сфери ритуальних послуг в Україні за 2012 рік від чисельності населення, капітальних інвестицій, обсягів реалізованих послуг за видом економічної діяльності «Організування поховань і надання суміжних послуг» (код 96.03 за КВЕД-2010) та середньомісячної заробітної плати, матиме вигляд:

$$\tilde{y} = 1620{,}710 - 0{,}329x_1 + 0{,}029x_2 + 0{,}044x_3 - 0{,}676x_4. \qquad (4)$$

Під час проходження четвертого етапу, необхідно здійснити перевірку моделі на достовірність та адекватність. Перший крок в даному напрямку передбачає з'ясування відповідності отриманих результатів до сформульованої гіпотези.

Як видно із моделі (4), коефіцієнти факторних показників моделі мають як додатні так і від'ємні значення. Це свідчить про те, що обрані чинники соціально-економічного становища в країні впливають на фінансові результати (сальдо) діяльності організацій сфери ритуальних послуг як позитивно, так і негативно.

Рівняння регресії, представлене формулою (4), показує низькі абсолютні значення коефіцієнтів при відповідних факторах, що свідчить про їх незначний вплив на фінансові результати.

Щільність зв'язку між факторами визначається на основі матриці кореляції. Коефіцієнт кореляції є найпростішим критерієм, який кількісно оцінює зв'язок між двома показниками. Причому потрібно визначити зв'язок не лише чинників моделі та результативного показника, але й взаємозв'язок між самими факторами [4; 5].

Отже, на основі застосування статистичних методів розрахунку будуємо матрицю парних коефіцієнтів кореляції факторів моделі впливу соціально-економічних показників на фінансові результати діяльності організацій сфери ритуальних послуг в Україні за 2012 рік та матрицю міжфакторної кореляції, які наведено в таблиці 2.

Найвищий ступінь взаємозалежності спостерігається між фінансовими результатами та фактором «Обсягами реалізованих послуг». Тоді як коефіцієнт кореляції для решти чинників дещо нижчий. Тісноту сумісного впливу усіх факторів моделі визначає коефіцієнт множинної кореляції, який, за розрахунками, складає 0,737. Тобто, підтверджується наявність достатньо тісного, хоча з елементами змінного характеру, зв'язку між фінансовими результатами діяльності організацій сфери ритуальних послуг та відібраними чинниками.

Між тим важливого значення у технології проведення кореляційно-регресійного аналізу займає перевірка одержаної моделі на явище мультиколінеарності.

Таблиця 2

Матриця коефіцієнтів кореляції факторів моделі

	Фінансові результати	Чисельність населення	Капітальні інвестиції	Обсяги реалізованих послуг	Середньо-місячна заробітна плата
Фінансові результати	1				
Чисельність населення	0,333	1			
Капітальні інвестиції	0,517	0,672	1		
Обсяги реалізованих послуг	0,619	0,801	0,767	1	
Середньо-місячна заробітна плата	0,401	0,622	0,915	0,739	1

Якщо значення коефіцієнта парної кореляції між факторами близьке до одиниці, то це вказує на тісний зв'язок між ними, тобто на мультиколінеарність. У цьому випадку один з факторів необхідно вилучити із подальшого розгляду, а інший залишити. Найчастіше залишають той фактор, який з економічної точки зору більш вагомий, або який сильніше корелює із результуючою змінною y [4, с. 153].

У розглянутій моделі таке виключення доцільно застосувати до факторної величини x_4, величина абсолютного значення коефіцієнту кореляції якого з фактором «Капітальні інвестиції» є більшою за «0,8». Згідно шкали Чеддока це характеризує дуже сильний зв'язок між даними факторними величинами [4], але вплив фактора «Капітальні інвестиції» на результуючою змінною «Фінансові результати» є вагомішим, тому його доцільно залишити в моделі.

Надалі проведемо регресійний аналіз між результативним показником та факторними величинами x_1, x_2, x_3. У результаті розв'язання поставленої мети трьох факторного кореляційно-регресійного аналізу, було побудовано економіко-математичну модель, яка має наступний вигляд:

$$\tilde{y} = 11{,}098 - 0{,}308x_1 + 0{,}007x_2 + 0{,}041x_3 \ . \qquad (5)$$

Дане рівняння свідчить про те, що найбільший вплив з обраних факторів має фактор «Чисельність населення». Даний коефіцієнт показує, що при зростанні чисельності населення на 1 тис. осіб, очікувані фінансові результати спадуть на 0,308 тис. грн.

Перевірка моделі (5) на мультиколінеарність показала, що між обраними факторами відсутній дуже високий кореляційний зв'язок, а, отже, дана кореляційно-регресійна модель може бути використана як основна.

Відповідно запропонованої моделі отримані результати мають суттєве відхилення фактичних та теоретичних даних стосовно фінансових результатів діяльності організацій сфери ритуальних послуг. Це підтверджується і коефіцієнтом детермінації, який для нашої моделі складає 0,52. Тобто це означає, що обрані фактори соціально-економічного становища регіонів України в 2012 році як незалежні змінні на 52,0% пояснюють тенденцію фінансових результатів діяльності організацій сфери ритуальних послуг як залежної змінної.

З одного боку, даний показник показує, що обрані критерії не є повністю респектабельними, але з іншого – цей коефіцієнт має властивість збільшуватись при включенні значної кількості факторів впливу.

Другий крок перевірки моделі передбачає статистичне визначення ступеня її достовірності за F-критерієм Фішера, оскільки обсяг вибірки невеликим (n<30) [4, 5]. При цьому розраховується F-статистика Фішера з попередньо визначеним рівнем помилки. Так, при заданому рівні значущості α=0,01 та при кількості ступенів вільності v_1=3 і v_2=24−3−1=20 критичне значення критерію Фішера становить $F_{кр}$=4,431. Для нашої ж моделі F-критерій становить:

$$F = \frac{R^2_{y12...k}(n-k-1)}{(1-R^2_{y12...k})k} = \frac{0{,}52\cdot(24-3-1)}{(1-0{,}52)\cdot 3} = 7{,}2303, \qquad (6)$$

де $R^2_{y12...k}$ – коефіцієнт детермінації запропонованої моделі.

Таким чином, побудована модель відповідає статистичним критеріям адекватності (адже, $F>F_{кр}$), а теоретичні значення результативного показника, розрахованого з її допомогою, можуть вважатися адекватними дійсності [5].

Оскільки обсяг вибірки малий, то третій крок четвертого етапу моделювання передбачає перевірку гіпотези про статистичну значущість парних коефіцієнтів кореляції (r) впливу соціально-економічних показників на фінансові результати діяльності організацій сфери ритуальних послуг, використовуючи t-статистику Ст'юдента [4]:

$$t = \frac{|r|\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r^2}}. \qquad (7)$$

За таблицями Ст'юдента при заданому рівні значущості α=0,01 та α=0,1, а також кількості ступенів вільності v=n−2=24−2=22 знаходимо критичне значення статистики ($t_{кр}$). Результати обрахунку t-статистики Ст'юдента для моделі (4) подано в таблиці 3).

Таблиця 3

Перевірка значущості чинників моделі за t-критерієм Ст'юдента

Критерій	Фактичне значення t-критерію	Рівень довіри	
		99% t=2,508	90% t=1,321
Чисельність населення	1,656	-	+
Капітальні інвестиції	2,833	+	+
Обсяги реалізованих послуг	3,697	+	+
Середньомісячна заробітна плата	2,053	-	+

Табличне значення критерію Ст'юдента розглянутої моделі складає 2,508 при рівню довіри в 99%. Дані таблиці показують, що чинники «Чисельність населення» та «Середньомісячна заробітна плата», статистично не значущі, оскільки значення їх t-критерію нижче критичного рівня. Тільки при зниженню рівня довіри до 90%, вказані критерії матимуть вплив на результати запропонованої моделі.

Побудована багатофакторна регресійна модель є індикатором рівня розвитку сфери ритуальних послуг в Україні.

На заключному етапі алгоритму процесу економіко-математичного моделювання діяльності об'єкту дослідження, можна зробити висновки, на основі яких визначити основні заходи щодо усунення вузьких місць у функціонуванні організацій сфери ритуальних послуг.

Висновки з проведеного дослідження. Наведені дані свідчать про неефективність як загальнодержавного, так і місцевого управління розвитком даної сфери комунальних послуг. Це має активізувати пошук інноваційних шляхів розв'язання кризової ситуації з залученням та використанням закордонного досвіду. Адже виокремлення сфери ритуальних послуг як самостійної системно-структурної цілісності в межах національної економіки в сучасних нестійких ринкових умовах передбачає об'єктивну необхідність державного регулювання її розвитком з метою забезпечення стабільного економічного зростання [5].

Практична цінність розробленої моделі полягає у тому, що вона служить індикатором рівня розвитку національного ринку похоронної справи та дозволяє оцінити ефективність державної політики в сфері ритуальних послуг. Крім того, вона може бути використана для аналізу на регіональному або галузевому рівнях.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Крылов Э.И. Анализ финансовых результатов предприятия : Учеб. пособие / Э.И. Крылов, В. М. Власова. – СПб., ГУАП. 2006. – 256 с.: ил.
2. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа : Учебник / А.Д. Шеремет. – 3-е изд., доп. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 352 с.
3. Ефимова О.В. Финансовый анализ : Учебник / О.В. Ефимова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Бухгалтерский учет, 2002. – 528 с.
4. Здрок В.В. Економетрія : Підручник із рекомендацією Міністерства освіти і науки України / В.В. Здрок, Т.Я. Лагоцький. – К. : Знання, 2010. – 541 с.
5. Шаповалов В.О. Економетрична оцінка впливу національного ринку акцій на економічне зростання / В.О. Шаповалов // Економічний простір : зб. наук. пр. – Д. : ПДАБА, 2011. – № 55 – С. 139–149.
6. Рентабельність операційної діяльності підприємств за видом економічної діяльності «Організування поховань і надання суміжних послуг» (код 96.03 за КВЕД-2010) у 2011-2012 роках. – Лист Державної служби статистики України № 15.1-20/103 ПІ від 25.01.2014.

УДК 334.752

Савченко М.В.
кандидат экономических наук,
доцент кафедры экономики предприятия
Донецкого национального университета

Чайдак А.Г.
аспирант кафедры экономики предприятия
Донецкого национального университета

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ВЗАИМОСВЯЗЕЙ ВНУТРИ ФРАНЧАЙЗИНГОВОЙ СИСТЕМЫ

Статья посвящена сравнительному анализу терминологических отличий понятия франчайзинговой системы в научных исследованиях отечественных и зарубежных учёных. На основании полученных в ходе анализа сведений предложено авторское определение указанной категории. Разработана и описана модель взаимодействия субъектов внутри франчайзинговой системы.

Ключевые слова: франчайзинг, франчайзинговая система, франшиза, функциональная взаимосвязь, франчайзер, франчайзи.

Савченко М.В., Чайдак А.Г. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ У ФРАНЧАЙЗИНГОВІЙ СИСТЕМІ

Стаття присвячена порівняльному аналізу термінологічних відмінностей поняття «франчайзингова система» у наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних вчених. На підставі отриманих у ході аналізу відомостей запропоновано авторське визначення зазначеної категорії. Розроблена і описана модель взаємодії суб'єктів франчайзингової системи.

Ключові слова: франчайзинг, франчайзингова система, франшиза, функціональний взаємозв'язок, франчайзер, франчайзі.

Savchenko M., Chajdak A. THEORETICAL ASPECTS OF FUNCTIONAL LINKS WITHIN THE FRANCHISE SYSTEM

The article is devoted to the comparative analysis of terminological differences of the concept franchise system in scientific researches of national and foreign scholars. The author's definition of this category was suggested based on the analysis of data. There was developed and described a model of interaction of subjects within the franchise system.

Keywords: franchise, franchise system, franchise, functional relationship, the franchisor, franchisee.

Постановка проблемы. Постоянное развитие экономических отношений обусловило возникновение нового института бизнеса, такого, как франчайзинг, что позволило ему подняться на следующую ступень своего развития. Для коммерческой сферы в Украине характерной является преемственность западных новаций. Главной задачей остается адаптация новых вариантов ведения бизнеса к украинской экономике и менталитету. Отчасти этим занимается представительство Международной Ассоциации Франчайзинга, что свидетельствует о широком распространении франчайзинга в нашей стране. Такой метод экономически выгоден для страны в силу того, что с его помощью создаются новые рабочие места, и это способствует эффективному функционированию экономической системы. Одной из нерешенных проблем указанной темы является отсутствие в Украине законодательства, регламентирующего франчайзинговую деятельность. Как следствие указанной проблемы возникает другая – отсутствие механизма управления франчайзинговой системой в целом и отдельными её элементами в частности. Но первоочередным вопросом является отсутствие единой и четкой методологии, которой можно было бы оперировать при